

Hårfrugtet bjørneklo (*Heracleum persicum*)

Videnskabeligt navn: *Heracleum persicum*

Synonymer: *Heracleum laciniatum*

Kaldenavn: Hårfrugtet bjørneklo

Status i Danmark: Invasiv¹⁰

Omfattet af: EU-listen over invasive arter⁹

Beskrivelse

Hårfrugtet bjørneklo er en flerårig skærmplante, der bliver 80-170 centimeter høj. Stænglen, der typisk er 3-5 cm i diameter, er rødpletet og har mange tætte hår. Blomsterne er hvide og sidder i endestillede skærme, der bliver op til 50 cm brede. Frugterne er 13-18 mm, flade, ægformede og har fine børsteagtige hår og små torne langs kanten. Planten har en markant duft af anis. Planten kan i modsætning til øvrige ikke-hjemmehørende bjørneklo-arter blomstre flere gange, da den ikke dør efter blomstring som de andre bjørneklo-arter^{1,2}, og den skyder desuden fra rodsystemet^{1,2,3}.

Forvekslingsmuligheder

Hårfrugtet bjørneklo kan især forveksles med andre ikke-hjemmehørende kraftigt voksende bjørneklo-arter, nemlig kæmpe-bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*) og rundlobet bjørneklo (*Heracleum sosnowskyi*). Hårfrugtet bjørneklo er dog mindre end disse. I publikationen "Kæmpe-bjørneklo og dens forvekslingsmuligheder"⁴ er angivet en række andre forvekslingsmuligheder. Hvoriblandt strandkvan (*Angelica archangelica* ssp. *litoralis*), alm. bjørneklo (*Heracleum sphondylium* ssp. *sphondylium*) og grønblomstret bjørneklo (*Heracleum sphondylium* ssp. *sibiricum*) er de mest oplagte, da de ligner hårfrugtet bjørneklo i størrelse og vækstform.

Spredningsvej og udbredelse

Hårfrugtet bjørneklo stammer fra Tyrkiet, Iran og Irak. Spredningsvejen til Europa er forbundet med noget usikkerhed, da planten kan være forvekslet med andre bjørnekloarter. Man regner dog med, at den er plantet som prydblant og derefter sluppet ud i naturen^{1,2,5}. Man ved, at den blev indført som prydblant fra England til Tromsø i Norge i 1836⁵. Planten blev introduceret til Danmark som prydblant i 1800-tallet. Første forvildede fund er fra Jonstrup på Sjælland i 1888⁶. Arten er forsat sjælden og kun registeret i 2 ud af 1300 Atlas Flora Danica ruder (Bognæs og Toreby)⁶. Arten er på EU-listen for invasive arter og må derfor ikke længere handles eller plantes⁸.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen,

angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds effekter
Score	1	2	2	1	1	2
Datakvalitet	Middel	Sikker	Usikker	Usikker	Usikker	Usikker

Spredningspotentiale: 1 (lav). Spredningspotentialet for hårfrugtet bjørneklo er vurderet til lav, idet arten, selvom den har været dyrket siden 1800-tallet, kun er spredt til naturen i meget få tilfælde. Dette til trods for at arten spredes både med frø og rodkud. Hårfrugtet bjørneklo sætter færre frø end kæmpe-bjørneklo og rundlobet bjørneklo. Til gengæld kan den blomstre flere år. Frøene spredes med vind og vand (også saltvand). Den kan bestøve sig selv, og på den måde kan en enkelt plante starte en bestand¹.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 2 (middel). Levestedets bevarings- og naturværdi er vurderet lav, idet arten oftest findes på kulturpåvirkede arealer, som parker og ruderater, men den er også fundet i beskyttet kystgræsland^{2,6}.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 2 (middel). Påvirkningen på hjemmehørende arter fra hårfrugtet bjørneklo er vurderet til middel. Potentielt har arten en påvirkning, som ligner hvad vi kender for kæmpe-bjørneklo og rundlobet bjørneklo, men der mangler viden om påvirkningen af hjemmehørende arter for hårfrugtet bjørneklo. I Nordnorge, hvor arten er meget udbredt, ses påvirkning på hjemmehørende arter⁵. I Danmark har arten en meget begrænset udbredelse og forekommer overvejende på kulturpåvirkede lokaliteter, hvorfor påvirkningen på hjemmehørende arter vurderes at være mindre end for kæmpe-bjørneklo.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav). Påvirkningen på økosystemfunktioner er vurderet lav. Potentielt har arten en påvirkning, som ligner hvad vi kender for kæmpe-bjørneklo og rundlobet bjørneklo, som f.eks. øger erosionen på vandløbsbrinker, idet arten skygger for andre hjemmehørende planter. Der mangler dog viden om artens påvirkning på økosystemfunktioner. I Danmark har arten en meget begrænset udbredelse og forekommer overvejende på kulturpåvirkede lokaliteter, hvorfor påvirkningen på økosystemfunktioner vurderes at være betydelig mindre end for kæmpe-bjørneklo.

Økonomiske effekter: 1 (lav). Der vurderes at være meget begrænsede økonomiske effekter af hårfrugtet bjørneklo, da der sker begrænset bekæmpelse af arten, hvor den forekommer. Der mangler dog viden om artens økonomiske effekter.

Helbredseffekter: 2 (middel). Saften fra hårfrugtet bjørneklo indeholder ligesom saften fra kæmpe-bjørneklo furocoumariner, der ved hudkontakt gør huden ekstremt lysfølsom i op til flere år efter kontakt. Ved sollys vil der dannes blærer og brandsårsagtige skader, der kan kræve medicinsk behandling.¹ Hårfrugtet bjørneklo er vidt udbredt i Norge især i Tromsø-området, hvor den volder helbredsproblemer⁷.

Kilder

- ¹ Nielsen, C., Ravn, H.P., Nentwig W., Wade M. (eds.), 2005. The Giant Hogweed Best Practice Manual. Guidelines for the management and control of an invasive weed in Europe. Forest & Landscape Denmark, Hørsholm.
- ² Favrholt, N. Schou, J.C. 2004. Nordiske Skærmplanter. Dansk Botanisk Forenings Forlag 1. oplag 2004.
- ³ Miljøministeriet. Hårfrugtet Bjørneklo. *Heracleum persicum*. <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/froeplanter/haarfrugtet-bjoernekle/> (besøgt 5. april 2022).
- ⁴ Ravn, H.P. og Nielsen, C. 2006. Kæmpe-bjørneklo og dens forvekslingsmuligheder. Park og landskab videnblade 6.0-2.1. http://cms.ku.dk/upload/application/pdf/34/82/3482c502/06.00-21P_6_0_21_06.pdf.pdf (besøgt 11. juli 2022).
- ⁵ Rijal, D.P., Alm, T., Nilsen, L., Alsos, I.G. 2017. Giant invasive *Heracleum persicum*: Friend or foe of plant diversity? Ecology and Evolution 7, 4936-4950.
- ⁶ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.
- ⁷ Artsdatabanken. Tromsøpalme. *Heracleum persicum*. <http://www2.artsdatabanken.no/faktaark/Faktaark243.pdf> (besøgt 5. april 2022).
- ⁸ List of Invasive Alien Species of Union concern https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm (besøgt 14. Juni 2022).
- ⁹ EU-forordningen om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter (EU-forordning nr. 1143/2014). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02014R1143-20191214>.
- ¹⁰ Arter.dk, art: Hårfrugtet bjørneklo – *Heracleum persicum*. <https://arter.dk/taxa/taxon/details/ac5e8cf8-f785-ea11-aa77-501ac539d1ea>.